

GLASNYT

September 1993.

Udgivet af Glashistorisk Selskab Aalborg.
Ansvarshavende: Jørgen F. Rønneest & Poul Schjelder.

Nº 743.

Assiet.

Referat: 20.01.93. Klubaften med flasker/figurflasker.
17.02.93. Torben Sode. Om lavtekniske glasværker.
17.03.93. Mig og min samling. Børge Olesen, Tåsinge.
21.04.93. Generalforsamling.

Holger Jepsen A/S. Peter Schmidt Hansen.

Kastrup Glasværks asiet nr. 743. Arne Rasmussen.

Om "skjult" glaslitteratur. Bodil Christensen.

Kan nogen hjælpe med at identificere dette ? Jørgen Holst.

Glaspusteri i Aalborg.

Glasnyt/ Glashistorisk Selskab Aalborg, Spartavej 3, 9270 Klarup.

Klubaften d. 20. januar 1993 på AHM.

Emne: Flasker/Figurflasker.

Poul Schjelder bød velkommen, og foreslog at vi delte aftenen således, at vi begyndte med flaskerne, som han ville fortælle om, og efter kaffen og et "frikvarter" ville Bodil Christensen fortælle om figurflasker.

Der blev omdelt en tegning af flaskens opbygning, så medlemmerne kunne følge med ved gennemgang.

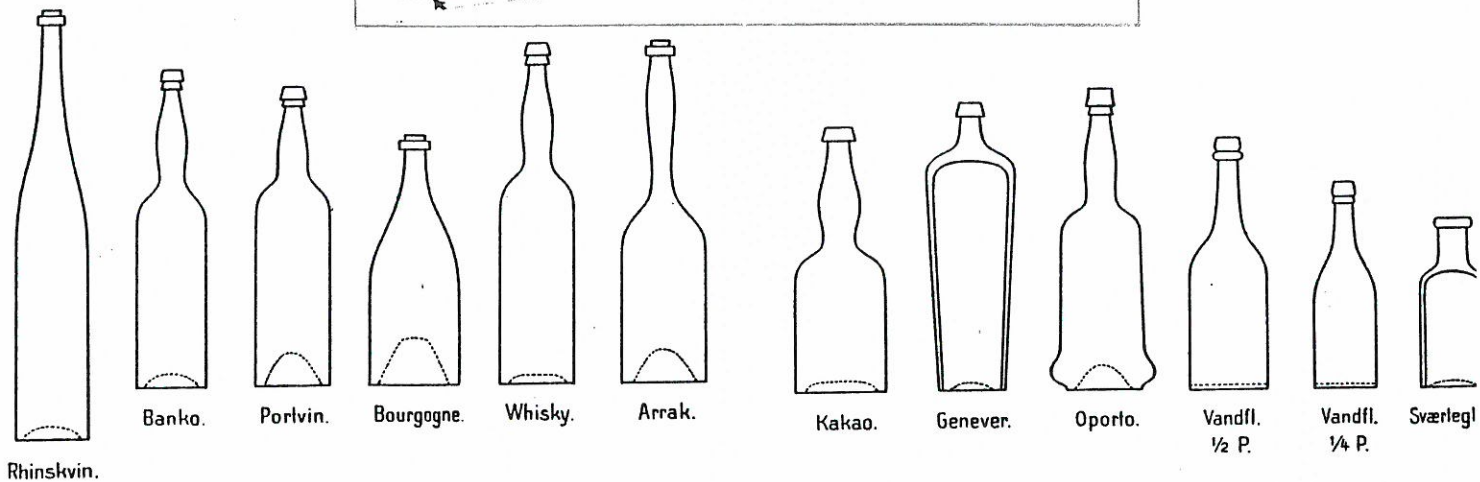
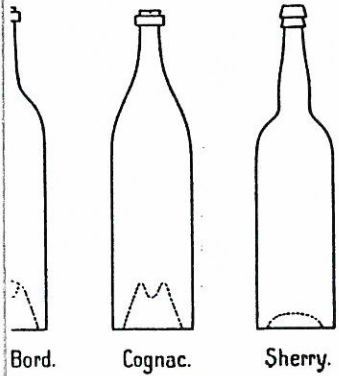
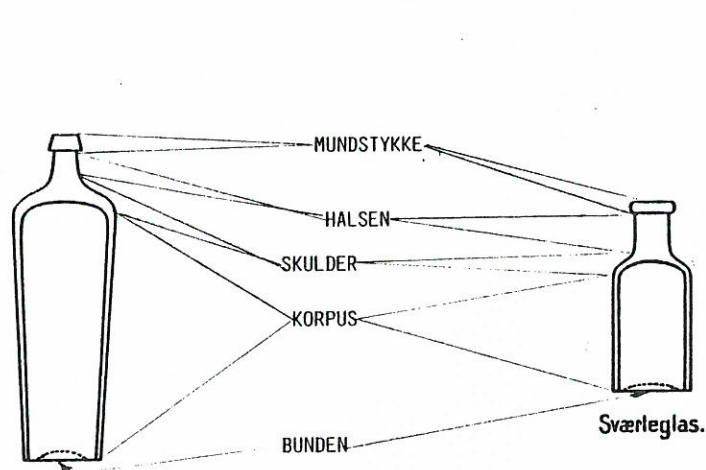
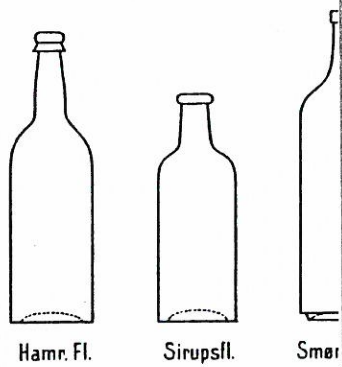
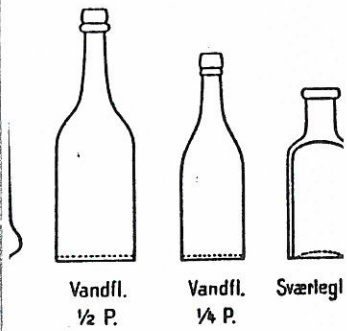
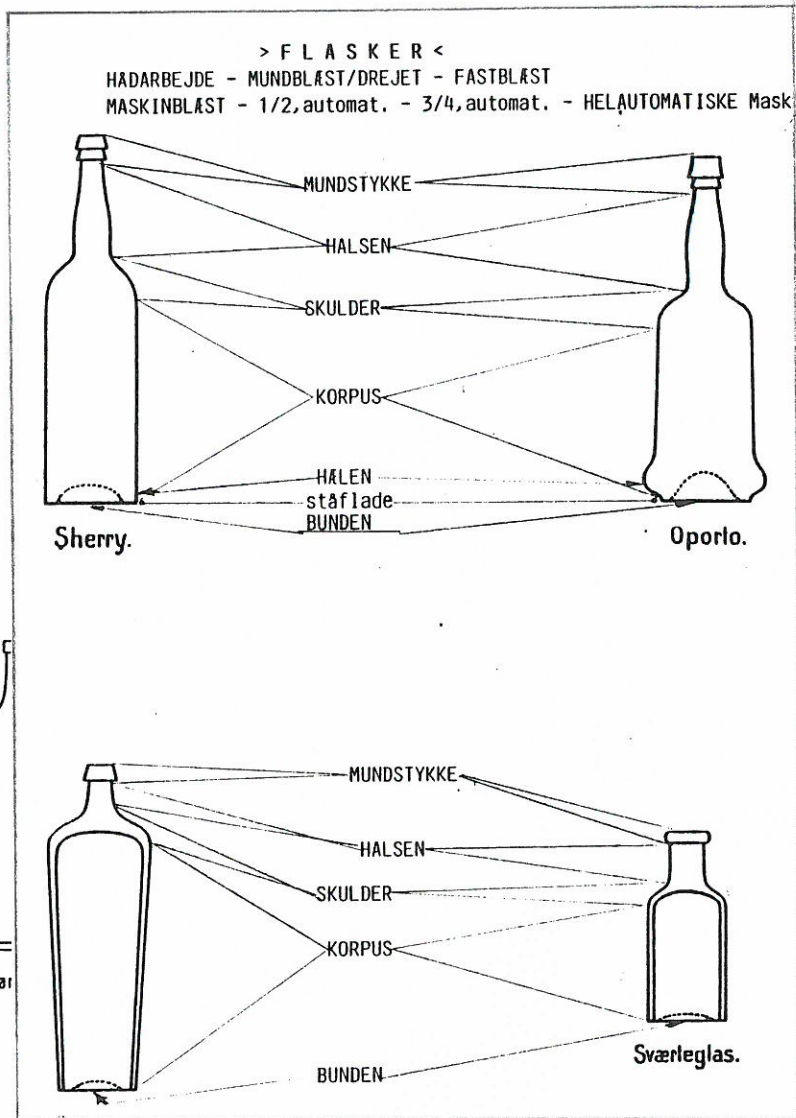
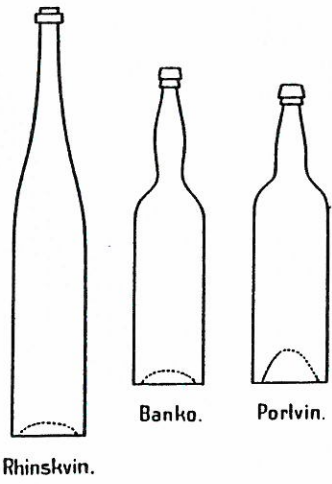
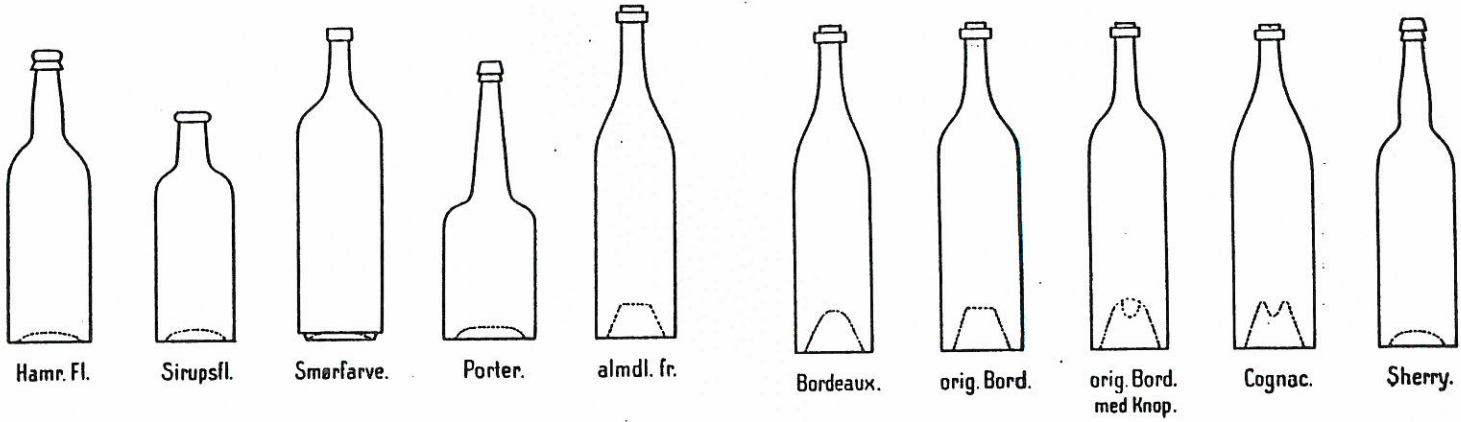
Herefter gennemgik Poul de forskellige produktionsmetoder: Håndarbejde eller Mundblæste flasker. Flasker lavet på halvautomatisk maskine. Flasker lavet på helautomatisk maskine.

Ved gennemgangen af de enkelte metoder blev der sendt flasker rundt, så man ved selvsyn kunne følge med, medens det blev forklaret.

Ved de mundblæste flasker fanger glaspusteren en klump glas an på piben, og blæser ned i en gennemskåren form, så "flasken" begynder at ligne en flaske, halsen trækkes lidt alt efter størrelsen, herefter bliver flasken sat ned i en form, og medens flasken bliver pustet, drejer glaspusteren den rundt i formen. Det giver i de nye forme, lavet af jern eller træ, en glat overflade. Hvorimod de gamle forme, der er lavet af ler, og ikke altid var helt perfekte, der kunne flasken ikke drejes, herved fik flasken en ujævn overflade, det kaldes "Hamrede" flasker. Disse flasker samt de flasker med f. eks. navn eller mønstre på kaldes "Fastblæste", modsat de "Drejede eller Formblæste".

Medens flasken endnu sad på piben, blev den sat ned i et hylster, der gik ca. en trediedel op på flasken, dette hylster var beregnet til at holde flasken med, medens glaspusteren knækkede piben af, satte en varm klump glas på halsen og med en special tang formede mundstykket. Herefter tog man igen hylsteret af og flasken var nu klar til afkøling. Hvis flasken blev blæst ned i en udelt form, ville der ikke være nogen kanter eller sømme på den. Men man havde også to- eller flerdelte forme, her vil der være mærker efter formenes sammenføjninger, disse vil gå fra bunden af flasken og til hvor mundstykket er sat på. Derfor er det eneste sikre tegn på, at en flaske er mundblæst: Der er ingen formsømme på mundstykket.

Herefter kom turen til de 1/2 og 1/1 automatiske maskiner, samt fabriksmærker, datokoder og toldnumre.

De halvautomatiske maskiner var sært nok de sidste, der blev indført i Danmark, det var først i 1930'ne, hvorimod de helautomatiske kom ca. 1912.

De halvautomatiske maskiner fungerede stort set således: Formen stod på hovedet, og en klump glas blev hældt ned i formen. Formen blev lukket og ved hjælp af en kompressor blev der pustet luft gennem flaskens munding, så glasmassen blev fordelt ud i hele formen, og en ny flaske var færdig. Det er meget groft fortalt, for helt så enkelt går det ikke til.

Af hel-automatiske maskiner er der tre, der blev nævnt, nemlig: Owensmaskinen, O'Neillmaskinen og I-S maskinen.

På Owensmaskinen bliver glasset suget op i formen, og når den rette mængde er i formen, bliver glasmassen klippet af. Det gælder både for Owens- og O'Neillmaskinerne, at der er klipmærker i bunden af flasken, og da flaskerne er blæst i en delt form, vil det sige, at man på flaskerne kan se både formsømme og klipmærker, de sidstnævnte mærker ses som en skarp kant inden for ståfladen.

I bunden af flasken er der ofte symboler, fabriksmærker eller blot et bogstav - f. eks. HG for Holmegårds Glasværk. Men der er også numre og bogstaver, der angiver nummeret på den maskine, der har lavet flasken, og bogstaver der er brugt som datokoder. Et sjovt træk på O'Neillmaskinen viser et spejlvendt tal for formnummeret. I bunden på ældre flasker er der nogle prikker, det er Toldkodenumre. På de nyere flasker sidder disse prikker på siden af flasken, lige over bunden. Rundt på ståfladen er der idag en ring af riller, det er for, at der ikke sker flasken noget under afkølingen, og det har ikke noget at gøre med - at det er en "Omgangsbajer" som man sagde tidligere.

Under hele forløbet af Pouls beskrivelse af "Flasken", sendte han flasker rundt, to og to eller tre, så vi kunne følge med og se de forskelle, der var på de enkelte flasker og flasketyper.

Kort sagt en god og veltilrettelagt beskrivelse af flasken.

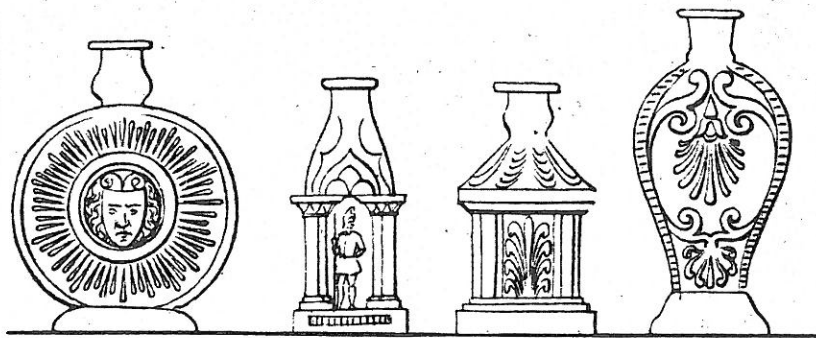
Herefter var der "frikvarter" med kaffe og hyggesnak.

Efter kaffen kom turen til Figurflaskerne. Bodil Christensen startede anden halvleg med at forklare, hvad man forstår ved en figurflaske. Ifølge ordlisten bag i "Dansk Glas 1825-1925" giver forfatteren den glimrende forklaring: Det er en fastblæst flaske i form af en figur eller anden meget kunstfærdig facon, såsom Lyre, Støvle og lignende. Lomme flasker med relief kommer derimod ikke under kategorien.

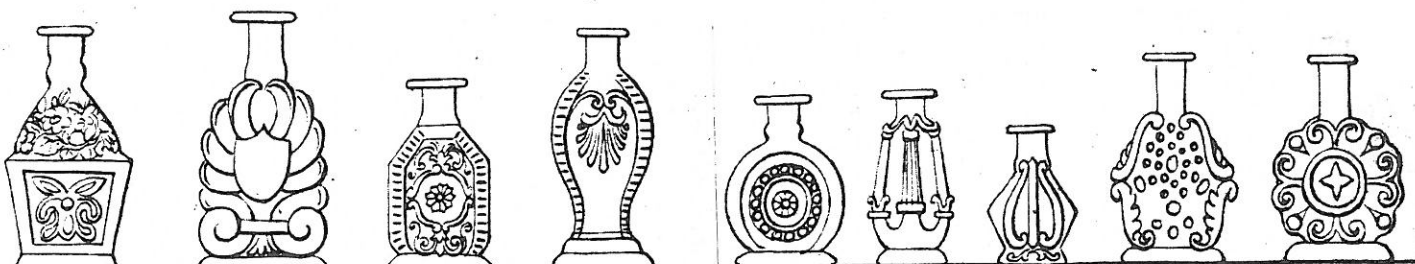
Bodil havde medbragt en del små figurer til salt og peber, disse kommer også ind under figurflasker. En del medlemmer havde også medbragt forskellige flasker, der var bl. a. Fyrtårnet og Bivognen, Peter uden Ping, en enkelt Chaplin, en Tysk soldat med pikkelhue, en munk, en kineser o.s.v. Desværre manglede vi flasker, der påviseligt er lavet i Danmark f. eks. "Den dovne Dreng", som flere nok er i besiddelse af, men som ingen havde med, da man tilsyneladende gik ud fra, at alle kendte ham. Figurflaskerne i Holmegårds kat. 1853 var desværre heller ikke med. Fælles for de flasker, der blev vist, var, at ingen rigtig vidste, hvorfra de kom, udover at "Pistolen" - "Danske Flasker" fig. 590, måske er lavet i Tyskland, mens en flaske også vist på Sønderborg Museum, Harald Roesdahls Udstilling, er fra Sverige. Jan Kock oplyste, at et glasværk i Sct. Denis, en forstad til Paris, har en stor produktion af figurflasker. Figurflasker har været udbudt fra flere danske glasværker, men Conradsminde er det eneste, der udbyder dem som "Pressede flasker", men da dette ikke kan lade sig gøre, er det nok mest en talemåde på det pågældende glasværk.

P.E. Jeppesen.

Figurflasker.

No 4.	No 5.	No 6.	No 7.
4 liter	1 1/2 liter	1 1/2 liter	6 liter
à 23 1/2 %	à 22 1/2 %	à 24 %	à 28 1/2 %

No 8.	No 9.	No 10.	No 11.	No 12.	No 13.	No 14.	No 15.	No 16.
2 liter	1 1/2 liter	1 liter	1 1/2 liter	1 liter	1/2 liter	1/4 liter	1 liter	1 liter
24 1/2 %	22 1/2 %	à 22 %	à 22 %	à 22 %	19 1/2 %	16 1/2 %	à 22 %	22 1/2 %

Torben Sode. Om lavtekniske glasværker i Tyrkiet, Cairo og Indien.
Den 17. Februar 1993 på Aalborg Historiske Museum.

Efter formandens velkomst, fik konservator Torben Sode ordet, og vi blev taget med på en meget spændende tur, der først gik til Indien.

Her er der i Nordindien nogle glascentre, hvor der i en landsby kan være op til ca. tusind små glashytter, der hver drives af en familie, der måske har et par mand yderligere til hjælp.

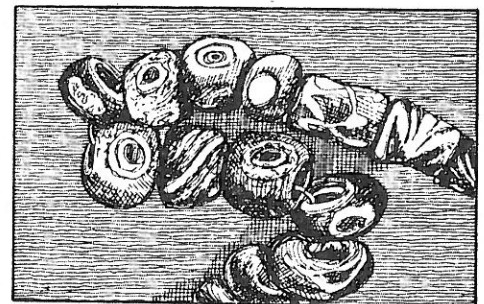
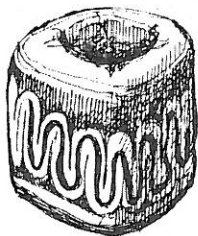
Disse familier har hver især specialiseret sig i at lave forskellige former for glasperler, der laves ved lampeglasteknikken.

Opvarmningen af glasset foregår ved hjælp af petroliumsbrændere, luften får de fra en blæsebælg, der står under bordet, og bliver betjent med fødderne, "a la Singermetoden".

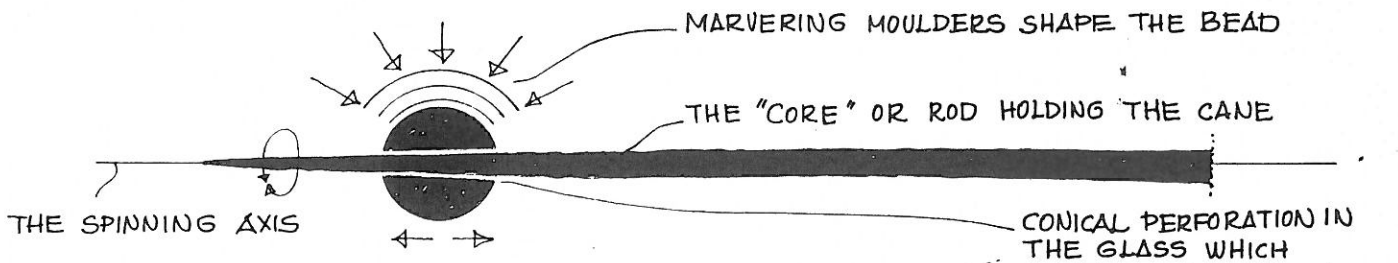
Andre steder er de mere avancerede, da de havde lerklinede ovne, hvor glasset blev varmet op. Disse ovne blev varmet op med uhyre mængder stenkul, hvilket medførte en utrolig forurening af landsbyerne, da der jo er tale om hele centre af glashytter.

Disse hytter havde et større repertoire, bl.a. mundblæste el-pære, kander, krukker og så perler igen. Et sted lavede de nogle særlig eftertragtede perler, disse perler er små og tynde, med en indvendig belægning af sølv eller guld. Denne belægning fik man lavet af to mand, der sugede sølv- eller guldnitrat op i de tynde glastrør, perlerne blev fremstillet af. Fik de nitrat i munden, spyttede de det bare ud igen!

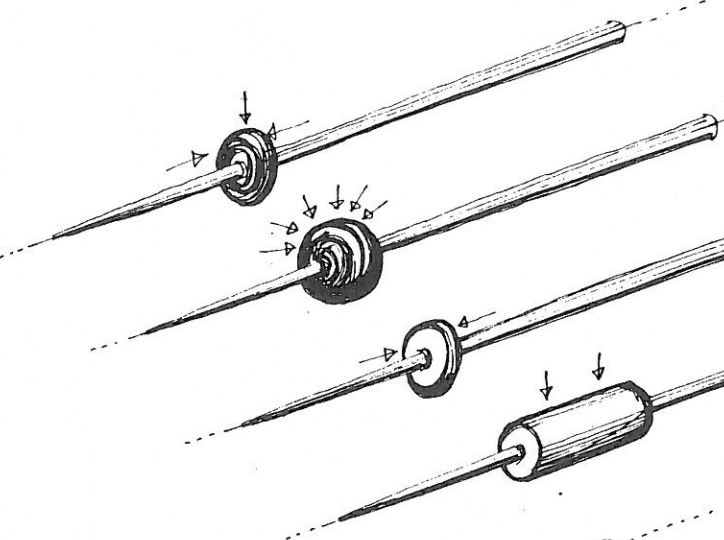
Efter at vi havde set en mængde billeder til illustration af det fortalte, blev der holdt en pause, hvorefter turen gik til Cairo.

I Cairo var der for ganske få år siden 12 små hytter, men i dag er der kun 2 tilbage, bl.a. på grund af uoverensstemmelser med myndighederne om brandfaren.

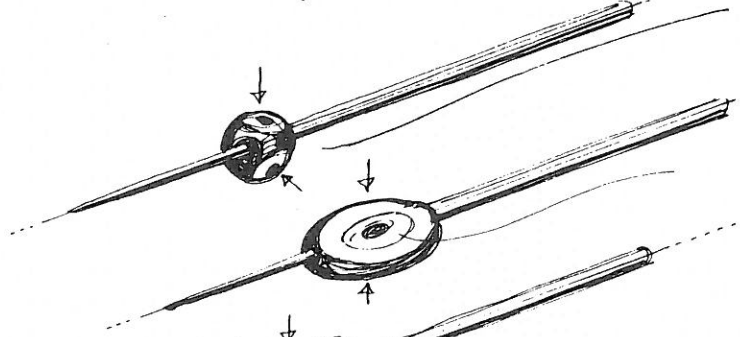

TURNING AND SPINNING TO SHAPE

CONICAL PERFORATION IN THE GLASS WHICH ENABLES IT TO BE HANDLED AND WORKED OFF THE ROD. (WITH THE AID OF SPECIAL MATERIALS)

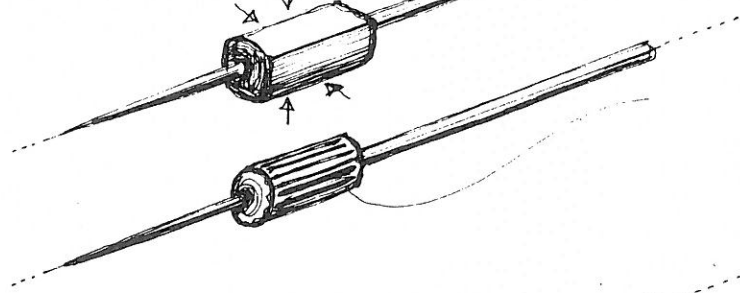
TURNING AND PRESSING

ADDING TINTED GLASS AS THE ROD IS TURNED

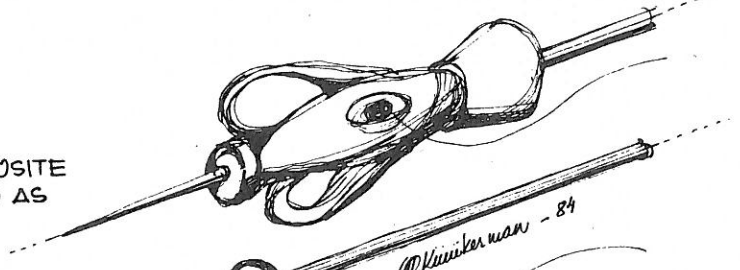
PRESSING TINTED GLASS INTO AN ALREADY FLATTENED FORM

SQUARE PRESSING

KNURLING ; ONE OF THE MANY SURFACE EFFECTS

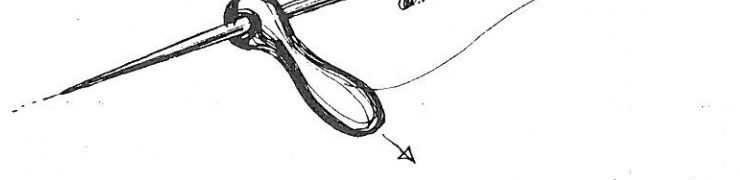
STAMPING WITH SPECIAL MOULDS IN THE TURN

TINTED GLASS IS ADDED TO A COMPOSITE PIECE MADE UP OF FIVE DIFFERENT PIECES OF GLASS

BUILDING UP COMPOSITE PIECES ON THE ROD AS IT TURNS.

DRAWING ON THE SPIN

BY DRAWING OUT THE GLASS AT 90° FROM THE ROD AND SPINNING IT ON ITS ORIGINAL AXIS, A NEW SYMMETRICAL AXIS CAN BE OBTAINED

@Kuniker usa - 84

Disse hytters ovne blev opvarmet med petroleum, og luften kom fra en kompressor. Petroleummen blev opbevaret i en 200 liter tønde uden låg, og for ikke at løbe tør i utide, havde man 5-6 ekstra tønder stående i samme lille ovnrum - alle uden låg.

Arbejdet blev udført siddende på en stol, med de meget få redskaber inden for rækkevidde. Bænk til at rulle havde de ikke, men med et smalt bræt på lårene.

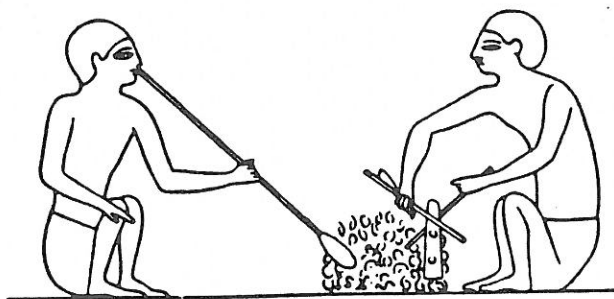
Her var repertoireet drikkeglas, skåle, kander og vaser i forskellige farver, størrelser og udformning.

Til sidst kom turen til Tyrkiet, og her er det igen perler, der er fremstillet på samme måde som i Indien, samt de gængse brugsting, såsom glas, kander o.s.v.

Fælles for glaskvaliteten både i Ægypten og i Tyrkiet er, at den er fyldt med blære og meget dårlig. Det skyldes at man udelukkende bruger genbrugsglas af alle slags, og at man ikke varmer glasmassen ordentlig og længe nok op, kun til ca. 900 grader, og der går kun ca. 3/4 time fra glasstykkerne bliver lagt bagerst i ovnen, til man begynder at bruge det. Man har med andre ord en stadig strøm af glas, der bliver brugt alt for hurtigt.

Efter at Torben Sode således havde fortalt meget indgående om disse "primitive" måder at fremstille glas på, takkede formanden for en interessant aften.

K. Jeppesen.

Mig og min Samling. Børge Olesen, Tåsinge.

Den 17. marts 1993 på AHM.

Der var fuldt hus til denne aften. Formanden bød velkommen til Børge Olesen og medlemmerne og gav ordet til Børge Olesen.

B.O. fortalte, at han udover at være glassamler er politibetjent. Det causerede han lidt over. Bl. a. mente hans chef, at han var en manisk samler - det var forbindelse med en udstilling, da det kendt i bredere kredse, at han samlede på glas.

Spørgsmålet var så, hvad man forstår ved en manisk samler - det var B.O. ikke helt på det rene med, men hvis det betyder, at man godt kan vente med et nyt sæt tøj et stykke tid, hvis den helt rigtige ting kunne erhverves, så var det rigtigt nok.

Børge Olesen fortalte om sin samling, at han samlede drikkeglas, lommelærker og jagtflasker - helst før år 1900, samt enkelte andre ting. Han havde ca. 500 drikkeglas og godt 50 lomme- og jagtflasker - heraf var ca. halvdelen farvede.

B.O. fortalte herefter, hvorledes han var blevet glassamler. Fra drengeårerne havde han haft interessen for gamle ting. Da han i 1964 kom til Svendborg fra København samlede han på gamle messing- og jernstrygejern.

I Svendborg kom han en del hos en antikvitetshandler - Lander. B.O. havde lyst til at lære at afdække almuemøbler. Han tilbød derfor Lander sin hjælp - selvfølgelig uden betaling. Nu ville skæbnen, at en af hans venner, Poul Andersen, en dag sagde til ham: Kan du ikke skaffe mig et frimurerglas, du kommer så meget hos Lander. Han fik sit frimurerglas efter nogen tid, det kostede 25 kr., havde et lille skår og ingen blærer. Senere dukkede der igen et par frimurerglas op, det ene havde ombøjet fod og var med blærer, de kostede hhv 50 & 55 kr. - det var i 1966. Dem synes B.O. var så kønne, at han selv ville beholde dem - det var starten. I løbet af få år havde han en pæn lille samling, som gennem årene er blevet udbygget og udskiftet med bedre ting. Karaflerne røg ud på et tidspunkt - de fyldte for meget - dog havde han nogle enkelte stykker - det var nogle særlig udsøgte (sjældne) ting, bl. a. havde han medbragt en karaffel med bladranke og inskription: P. J. Jespersen 1876. Karaflen var en typisk Aalborg Glasværk-ting.

B.O. fortalte, at han ofte byttede sig til sine ting - oprindeligt var han kommis, måske af den grund undlod han aldrig at gøre en god forretning - dvs købe ting, der var billige, selvom de ikke var hans samleområde - de var gode bytteobjekter.

Om de muligheder gav B.O. flere eksempler på - også at man i det daglige kan spare op til sin interesse - mindre varmeregning ved opfyring med træ istedet for olie (kan forøges ved selv at fælde).

Børge Olesen fortalte også, at han havde udstillet sin samling nogle gange - første gang var i 1980 på Svendborg og omegns Museum. Ofte havde disse udstillinger givet nogle gode kontakter. B.O. havde medbragt ca. 30 ting - de gik rundt blandt medlemmerne efterhånden som han fortalte om dem - enhver ting har sin egen historie.

Ufuldstændig liste over B.O. medbragte ting.

Karaffel med ranke og inskription: P. J. Jespersen 1876.

Karaffel, muslet tønndeform m. egeløvsranke.

Karaffel, cylindrisk m. facetslibning - ravfarvet.

Jagtflaske med sleben hjort og initialerne: NPL.

2 dobbelte jagtflasker m. rund bund - blå & klar.

Glas med træfod (rakkerglas).

Lille krus m. ranke og "R. Thomsen".

Lille frimurerglas m. ombøjet fod.

Lille snapseglass m. glat stilk (HG kat. 1853 nr.1 type).

Vinglas, rund kumme m. lodrette fastblæste riller og knap på stilk.

Snapseglass, stort m. optiske striber på kumme & stilk - drejet.

Krus m. egeløvsranke riflet.

Vinglas m. såkaldte gamle facetter (uden hoved) og balusterstilk.

Tøndeglass m. pilebladsranke og "Ane Jacobsdatter 1870".

2 pepitaglass (tyske ?).

2 børnekrus ætsede, "Den gode Pige" & "Den artige Pige".

2 glatte krus, cyl.- & tønndeform. 3/4 eller 1/1 liter.

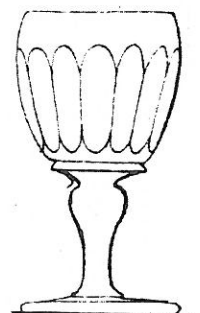
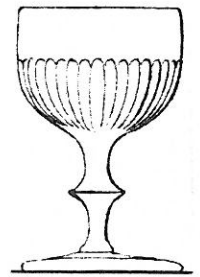
krus, cylindrisk - alm.str.

2 snapseglass m. pileblade & blomster.

2 vinglass med do.

vinglass m. vinløv - skrå blade & skrå drueklasse.

vinglass m. vinløv - opretstående blade & skrå drueklasse.

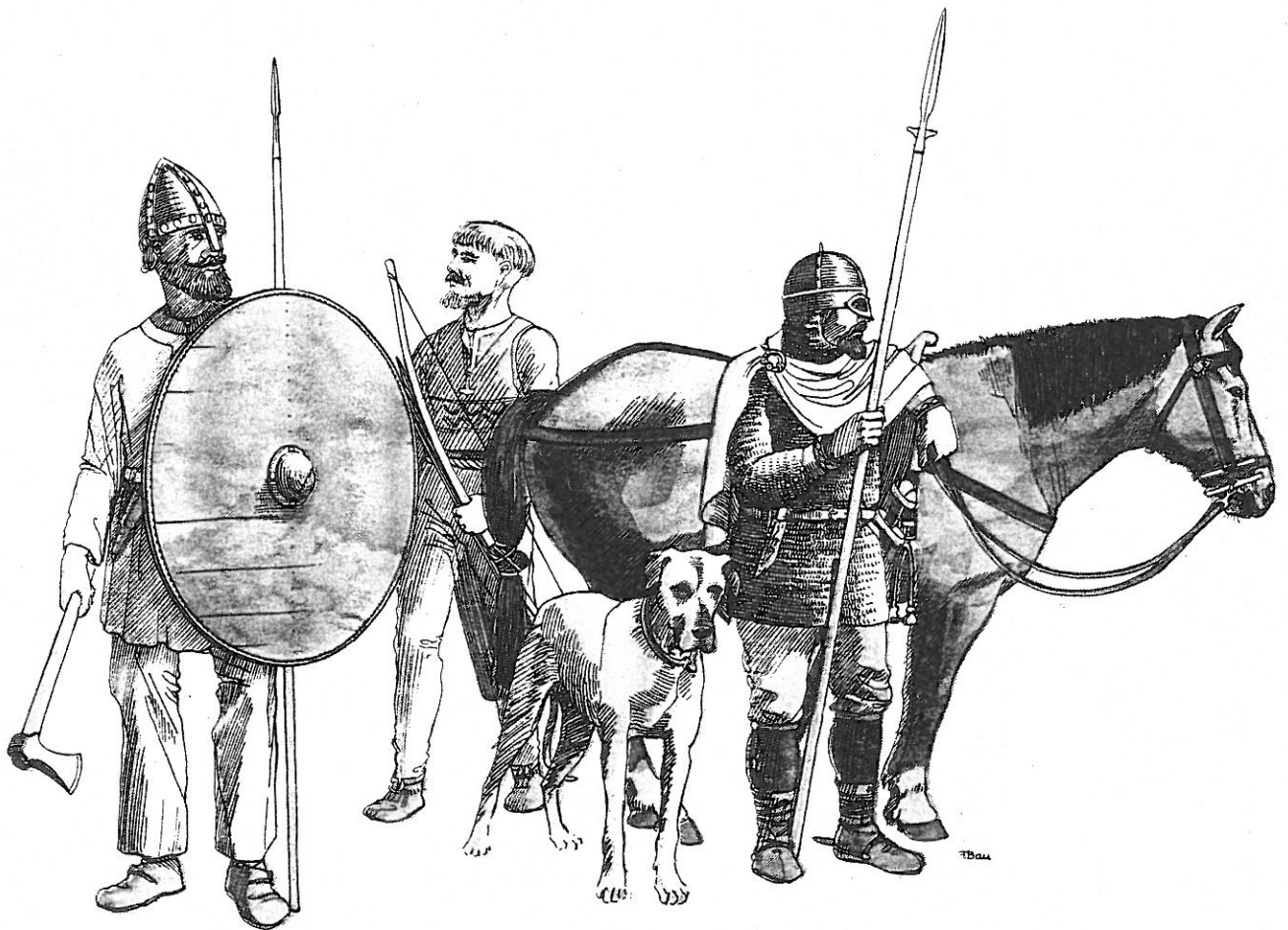

Som det fremgår af listen havde B.O. adskillige med slibninger. Mange er nok danske, men fra hvilket glasværk - det var noget, der især optog ham.

Efter foredraget takkede formanden Børge Olesen for en interessant aften.

Generalforsamling d. 21. april 1993 på
Lindholm Høje Museet.

Generalforsamlingen forløb - på næsten vanlig vis - i god ro og orden (referat er udsendt til medlemmerne). Som noget nyt havde GS fået nogle af Lindholm Høje-vikingerne til at fortælle om deres arbejde/interesse. Alt i alt en god aften med tid til lidt hyggesnak også.

Krigere i fuld udrustning ca. 950.

(teg. F. Bau)

Det er vigtigt at glassamleren kan bestemme sine glas. Hvor gammelt er glasset?, Hvor kommer det fra? Hvem har lavet det? Svar på et spørgsmål leder til nye spørgsmål som sammen danner en historie. Her er det historien om Holger Jepsen.

Erik

Jeg har besøg af Erik, som jeg viser mine snapseglas. Mange er katalogiseret, men der er stadig mange fremmede fugle imellem. Erik har med glas at gøre. Han er forretningsfører for Københavns Glas & Porcellainshandler-Forening, så han kan hjælpe mig. Jeg spørger, om han kender nogle af de ubestemmelige. "Ja. Det er jo vores" siger Erik med største selvfølge - "og det er det her også - og her er Nordlys og her er Winston".

Erik er også direktør i Holger Jepsen A/S, bedre kendt som Lyngby Glas. Hans far, der døde i 1988, hed Holger Jepsen.

Holger Jepsen

Holger Jepsen, født i Rødding i 1914, er ud af en isenkræmmerfamilie. Hans uddannelse starter da også med en læreplads hos isenkræmmer Daniel Bruhn i Haderslev. Der lærer en lærling blandt andet at pudse varelagerets rustne kakkellovne op med sværte. Som kommis kommer han til Silkeborg og siden til Ålborg, men København trækker stærkest. I 1938 får han arbejde som kommis hos isenkræmmer Sten Bach på Vesterbrogade 88, hvor der er en større glas og porcellænsafdeling.

Han skifter til Godthåbsvejens Isenkram, men bliver uenig med indehaveren om lønnen og siger op. I mellemtiden har han truffet Gunnvør, der arbejder som kontorist hos Philips og Gunnvør giver ham sit "ja" 2. juledag 1939.

Holger Jepsens ballast er 10 års erfaring inden for handel med isenkram, glas og porcellæn samt en ubelånt livsforsikringspolice. Så har han gå-på-mod, godt humør og et organisationstalant, der bliver afgørende for den success, som ligger forude.

Med et lån i livsforsikringspolice opkøber han et parti spejlglas. Han entrerer med en smed om at lave rammer og blyindfatning og fra lejligheden på Bobakken starter firmaet, der skal udvikle sig til et af Danmarks største engrosfirmaer inden for glas og porcellæn.

Holger Jepsen tager rundt til isenkræmmere og gavebutikker på firmaets første køretøj, en brugt budcykel, medbringende sin kollektion og hele varelager.

Det er blevet 1940, Danmark er besat og Gunnvør nedkommer om sommeren med datteren Bente.

Salget af spejle går strygende. Sortimentet udvides med andre smedejernsprodukter som lysekroner og lampetter. Bobakken er blevet for lille. Familien flytter til Peter Bangs Vej, hvor montagen af produkterne foregår i lejligheden og i en garage. Den 28/10 1940 er virksomhedens officielle fødselsdag.

Besættelsen byder på nye udfordringer. Der opstår hurtigt vareknaphed. Man kan ikke få ledninger uden at aflevere kobber. Loddetin leveres kun i bytte med gammelt tin og bly. Der bliver mangel på metaller. Tyskerne opkøber og beslaglægger, hvad de kan få fat på. Selv sølvpapir fra gamle cigaret- og chokoladepakninger indsamles og omsmeltes. Cigaretter og chokolade bliver noget, man kun drømmer om.

I Århus, hvor hjælpsomme borgere har givet deres gamle kobber- og messingtøj til en klokke til det nye rådhus, får man en lang næse. Tyskerne beslaglægger det hele og sender det til våbenproduktion i Tyskland.

Opfindsomhed og foretagsomhed bliver afgørende for success. Holger Jepsens virksomhed bliver tovejs. Han overtager ukurante lagre og gammelt metal hos isenkræmmerne og sætter det i ny produktion. Kan man ikke få metal, må man bruge andre råvarer. Produktsortimentet udvides med lysekroner - af træ.

I 1941 er lejligheden på Peter Bangsvej blevet for trang og familien flytter til Tjørnebakken 8 i Lyngby.

Lyngby

I 1942 bygges ejendommen Nørgårdsvej 37-39 i Lyngby, hvor firmaet har hovedkontor i dag. Senere udvides med en naboejendom. I 1944 udvides familien med Erik.

Holger Jepsen er faldet over et parti uslebne drikkeglas, som isenkræmmeren i Slagelse ikke kan komme af med. På Frem i Lyngby har den svenskfødte glassliber Ivar Frøberg netop etableret eget glassliberi sammen med broderen Fejodor. De har arbejdet for Porcellænsfabrikken Danmark, som må standse sin glasimport på grund af krigen og sin glasproduktion på grund af mangel på brændsel. Holger Jepsen får glassene slebet hos Ivar og Fejodor og nu kan de sælges.

Det bliver de første af de 10 millioner glas, der siden passerer igennem firmaet Holger Jepsen.

Successen er hjemme, men der er ikke flere glas.

Hen mod besættelsens slutning er varemanglen total. Da befrielsen endelig kommer i 1945, er det næsten umuligt at få importbevilling til andet end det strengt nødvendige. Hvor og hvordan skal man købe ind? Kommunikationslinierne eksisterer ikke, valuta er rationeret og leverandørerne fra før krigen har omstillet produktionen eller er sønderbombet. Forretningsforbindelserne er forsvundet i krigen. Men der er efterspørgsel.

Holger Jepsens køber en Nash i Sverige på svenske nummerplader. Han fylder bilen med andre danske forretningsfolk og kører syd på gennem det krigshærgede Tyskland. En efter en besøger han de tidligere glas- og porcellænsvirksomheder. Han får etableret kontakter og forrettet indkøb. Langsomt begynder varestrømmen at bevæge sig mod Danmark. Hjemme lykkes det ham at få udvirket de nødvendige importbevillinger.

Der er dog gået et år fra besættelsens ophør til varerne begynder at rulle ind over grænsen. De svenske glasleverandører er leveringsdygtige men krigen har presset prisniveauet op. Alligevel sælges stort set alt, hvad der kan leveres.

Leverancerne i 1946 kommer fra Sverige, Belgien, Tjekkoslovakiet, Finland og England. Isenkræmmernes hylder bliver fyldt op. I 1947 og 1948 går det trøgt. Begejstringen har lagt sig og det er blevet hverdag.

I 1949 starter et nyt opsving. Samtidig lægges hovedvægten på glasindkøb hos Bøhmiske leverandører fra Oberlausitzer. Herfra kan man levere førsteklases krystalvarer, slebne og uslebne. Slebne krystalglas var en luksus i Danmark før krigen. Holmegaards glasværk har i perioder forsøgt sig med egenproduktion af blykrystal, men går over til import fra Belgien af de kostbare Val St. Lambert glas.

Holger Jepsen lægger med sin import grunden til en renaissance for krystalglas i Danmark. Slebne skåle og vaser, der før krigen var ubetalelige for almindelige danskere, bliver i løbet af halvtresserne og tresserne almindelige gaveartikler til overkommelige priser.

At det især bliver bøhmiske glas der rykker ind på det danske marked, behøver vi ikke skamme os over. Den bøhmiske glasindustri går tilbage til middelalderen og bøhmerne er blandt de første, der lærer sig at fremstille klart hvidt glas. I begyndelsen af 1600tallet udvikler bøhmerne slibeteknikken til perfektion. De adopterer blykrystalglasset fra England og deres slebne krystalglas bliver stærkt efterspurgte i hele Europa. Hertil kommer deres overfangsglas og andre kunstglas.

En nyhed som Holger Jepsen lancerer på det danske marked, er det varmebestandige glas til køkkenudstyr og service, Durax, som importeres fra Jenaer Glaswerk.

De loddede og svejsede spejle afløses af 50ernes og 60ernes teaktræs-spejle, men produktionen af spejle og lamper går gradvis i stå til fordel for øget import af glas og porcellæn, som bliver hovedartiklerne fra begyndelsen af 50erne. Her vil vi især koncentrere os om glas.

Glassliberiet

Efter krigen ønsker kunderne slebne glas og de kan sælges til bedre priser end glatte. Det kan være facetslibninger, blomstermotiver eller geometriske mønstre, men der er smagsforskelle fra land til land. De klassiske facetslibninger, som flere danske glasværker har fremstillet i henved 100 år under navne som Anglais, Berlinois, Derby m.fl. laves også i Bøhmen, men interessen i begyndelsen af halvtresserne er koncentreret om blomsterslibninger som drue, kirsebær, åkande aks og lignende.

Holger Jepsen får selv ideen til slibningen Nordlys, som han lancerer på et klokkeformet Oberlausitzerglas i 1949. Nordlys slår an og sælges endnu støt i 1993. Nordlysdekorationen består af tre dybe slibninger og syv stjerner på lodrette linier, der er graveret i glasset.

I 1949 har Holger Jepsen etableret sit eget glassliberi. Han ansætter glassliberen Verner Carlsen, der har været sliber hos Holmegaard og forsøgt sig som selvstændig. Nu bliver han formand for 4 - 5 slibere hos Jepsen, der køber hans slibebænke og får en smed til at lave yderligere slibeudstyr. Det bliver installeret i kælderen på Nørgårdsvej. Begyndelsen er lagt til Dansk Serviceglas Sliberi.

Verner Carlsen tager sin svoger, Tage Carlsson, med fra Holmegaard. De fleste slibere er i øvrigt svenskere, der har forladt den svenske glasindustri i 30'erne på grund af dårlige konjunkturer, her iblandt brødrene Frøberg. Sliberne tæller navne som Ek, Lindberg, Johanson Nilsson og Gustavsson.

Sliberne aflønnes i en fællesakkord, hvor det indtjente beløb med fradrag af lærlingeløn deles mellem sliberne. Hver slibning er prissat. Sliberne sørger selv for reparation af værktøjet som betales med timeløn. Til opmærkning, afrensning og pakning ansættes damer, ofte slibernes koner.

Til en særlig delikat slibning udvikler sliberne deres egen sten. Slibningen er antikmønsteret med tætsiddende krydsende linier. Slibestenens flade ridses op i tætsiddende parallelle linier med et værktøj, sliberne fremstiller som en sandwich af pap og spændebånd i flere lag. Slibes glasset på kryds og tværs, opnås det fine mønster.

I 1957 udvikles Lyngby Måge glasset. Jepsens ide er at skabe et glas til Bing & Grøndahls populære mågestel. Glassets stilk udformes som på Holmegaards Gisselfeldt med en tang og et vrid. I kummen indslibes to store og fire små måger og glasset forsynes med guldkant på kumme og fod. Glasset bliver fremstillet i Kvetna i Bøhmen efter Jepsens tegninger, men slibes i mange år i Danmark. Glasset slår an og sælges endnu.

Sliberiet udvikler sig støt, men priskonkurrencen på de slibne glas medfører, at slibningerne må gøres enklere, poleringer sløjfes og dele af slibearbejdet rykke udenlands. I 1963 får Jepsen hjælp fra en uventet kant. Der er brand på Holmegards glasværk, hvor sliberiet brænder ned. Holger Jepsen ansætter de fleste slibere fra Holmegaard. På det tidspunkt er sliberiet oppe på 20 mand.

I 1963 etableres der en filial i Ølgod for at dække det jyske marked. Her bliver der i 1965 også oprettet sliberi med to slibere, således at man i alt er 6 ansatte. Filialen opretholdes indtil 1983.

Med det danske lønniveau kan slibehåndværket ikke overleve i længden. Slibningerne overtages gradvis af de tjekkiske leverandører og Dansk Serviceglas Sliberi nedtrappes til et reparationsværksted i løbet af 1970'erne.

En beskrivelse af de mest populære glas fra Holger Jepsen fremgår af bilag 1.

En af glasleverandørerne er det svenske glasbruk Ryd. Jepsen skyder penge i selskabet omkring 1960 og er medejer indtil bruket må lukke i 1971.

Detailhandel

Større success opnår Jepsen med detailforretningerne. I 1956 investerer han i glas- og porcellensforretningen Coral i Vester Farimagsgade, som overtages helt i 1962. Døtrene Bente og Hanne driver i starten butikken, hvor også Erik kommer i lære i 1966. I 1969 købes endnu en butik, Vesterbrogade 6 D, som udvides i 1971 for endelig i 1991 at flytte lidt op ad gaden - lige over for Frihedsstøtten. Vil man møde Erik, kan man træffe ham der fredag og lørdag.

I 1978 lukker forretningen i Buen for at genopstå på Lyngby Hovedgade. Et par år senere flytter forretningen ind i Lyngby Storcenter, hvor den trives godt under Bentes ledelse.

I 1988 kan Holger Jepsen ikke mere. Efter et dynamisk liv efterlader han sit lille imperium til familiens varetægt. Selskabet beskæftiger idag 16 medarbejdere.

Holger Jepsen var vellidt af sine medarbejdere. Han kunne hidse sig op, men kom hurtigt ned igen. Han elskede at rejse - til hele Europa og til Fjernøsten for at foretage indkøb til forretningen. Ofte havde han familien med og han inviterede medarbejderne og deres hustruer med på ferierejser. Kundekredsen, der bestod af isenkræmmere, gavebutikker glas- og porcelænshandlere og stormagasiner over hele landet besøgte han også flittigt og de samme kunder, han besøgte med sin budcykel for 53 år siden er kunder i virksomheden i dag.

Historien om Holger Jepsen er god, fordi den viser, at det kan lade sig gøre at starte fra ingenting, når man er kreativ og udholdende. Ganske vist startede Holger Jepsen før momsregistrering, arbejdsmarkedsbidrag, miljølovgivning og andre møllesten som belaster dagens igangsættere, men det var også før iværksættertydelser og investeringstilskud kom på mode.

Glas

Holger Jepsen har solgt 10 millioner glas eller ca. 10 glas pr. husstand i Danmark. Dermed har han sat sit præg på det danske middagsbord. Han har ikke været elsket af de danske glasproducenter. Nok har han også solgt danske glas, men hovedparten af de 10 mio. glas kommer fra andre lande og har påvirket de danske glasværkers salg og indtjening. Af glasindustrien er Holger Jepsen således betegnet som branchens "enfant terrible".

Glassene er dog danske, delvist. De fleste glas er udført efter Holger Jepsens tegninger og som nævnt er Lyngby Måge dansk design, der allerede har placeret sig som en klassiker. Glassene er ikke moderne i deres udformning, men har et klassisk tilsnit, som vi forbinder med perioden før 2. verdenskrig.

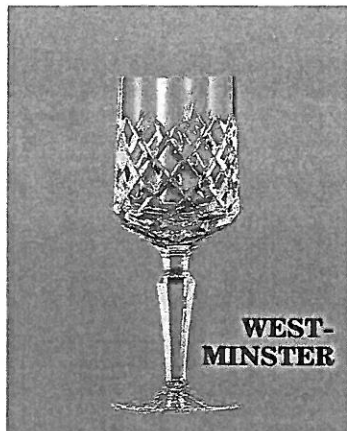
Jeg er nødt til at have dem med i min samling af danske snapseglasser og nu kender læseren og jeg lidt mere til deres historie.

Peter Schmidt Hansen

Illustrationen viser 16 af de mest populære glas fra Holger Jepsen. Den stammer fra Hjemmet, marts 1989.

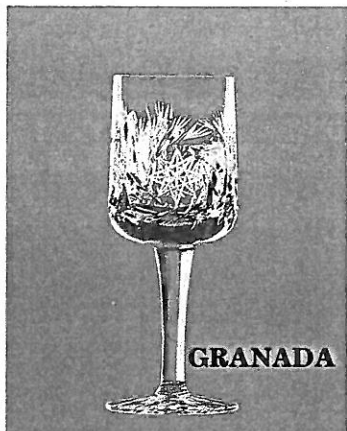
1. Westminster
Glasset er et 24% blykrystalglas i engelsk stil med dybe, polerede rudeslibninger på kummen (caro-slibning), facetslebet balusterstilk og elipseformede slibninger under foden. Glasset fremstilles hos Podebrady i Bøhmen og er importeret siden ca. 1970.
2. Granada
Også et 24% blykrystalglas. Oprindeligt mere tulipanformet, nu med skuldre på kummen. Poleret "sleuderstern" slibning og gravering på kummen suppleret med udfyldte caro-slibninger. Facetslebet stilk og elipseformede slibninger under foden. Glasset er importeret siden begyndelsen af 70erne. Det har været fremstillet hos Doosan Ind. i Korea og hos Sklarny Cesky Kristal, Chlum i Bøhmen, men laves nu af Podebrady.
3. Lyngby Måge
Design Holger Jepsen i samarbejde med Ivar og Villy Frøberg. Stilken oprindeligt klemt og vredet med tang. Nu klemmes den i form. Upolerede mågeslibninger. Guldkant på kumme og fod. Første gang fremstillet 9/57 med slibning og forgyldning i Danmark. Nu hos Moravske Sklarny, Kvetna, Bøhmen.
- 4, 5, 11 Eaton (antik, caro og glat)
Glas i klassisk Anglais stil. Fremstilles glat, med caro-slibning og med udfyldt caro-slibning og kvaster ("antik"). Importeret siden begyndelsen af 60erne. Fremstilles af Moravske Sklarny, Kvetna. (Navnet Eton var beskyttet) Også solgt pantograferet og med guldkant under navnet Marie Louise, 1963-1964.
6. Wien (antik)
Bøhmish glas. Her med udfyldt caro slibning og kvaster på kummen ("antik"). Prismeslebet stilk. Fra midten af 50erne importeret glat fra Østtyskland og slebet i Lyngby. Tidligere også med facetter på kummen. Nu hos Moravske Sklarny, Kvetna.
7. Nordlys
Bøhmisk glas med klokkeformet kumme og balusterstilk med knap. Slibningen designet af Holger Jepsen. 3x3 lodrette, upolerede elipser og 3x3 lodrette graverede linier med 7 stjerner. Glasset importeret siden 1949 fra Bøhmen. Findes også uden knap på stilken. Fremstilles nu hos Moravske Sklarny, Kvetna, men slibes stadig udelukkende i Danmark.
8. Hanne
Serviceglas med upolerede olivslibninger og graverede linier. Oprindeligt fremstillet i Østtyskland. Nu fra Moravske Sklarny, Kvetna. Importeret siden 60erne.
9. Winston
Klassisk europæisk glas af Berlinois type. Tilsvarende fremstillet i Danmark under betegnelsen Wellington, cylinderform eller bøgerform. Facetslebet kumme og stilk med knap. Importeret siden 1969, oprindeligt fra CIVE, Portugal. Nu fra Moravske Sklarny, Kvetna. Opkaldt efter Winston Churchill.
10. Oxford
Tulipanformet glas med polerede rudeslibninger og kvaster. Importeret siden 1977 fra Moravske Sklarny, Karolinka. Iøvrigt anvendes her en helt ny glassats, der kan syrepoleres, en teknik man tidligere kun kunne anvende på blykrystal.
11. Tosca
Bøhmisk glas med bred pantograferet guldkant. Fra Moravske Sklarny, Kvetna. Importeret siden 1960.

LYNGBY GLAS MERE BEHØVER DE IKKE AT BETALE FOR MUNDBLÆSTE OG HÅNDSLEBNE GLAS AF HØJ KVALITET

WEST-MINSTER

Håndslebet 24% krystal i engelsk stil. F.eks. snaps 78,50, portvin 102,-, rødvin 145,-.

GRANADA

Håndslebet 24% krystal med den populære solslibning. F.eks. snaps 85,-, portvin 105,50, rødvin 152,-.

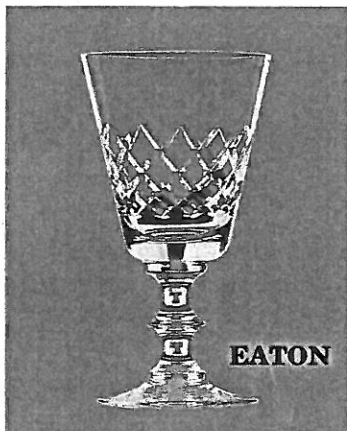
LYNGBY MÅGE

Håndgraveret glas med ægte guld på fod og bæger. Passer til „Mågestellet“. F.eks. snaps 65,-, portvin 71,50, rødvin 92,50.

EATON ANTIK

Eaton med den populære „Antikslibning“. F.eks. snaps 65,-, portvin 76,-, rødvin 95,50.

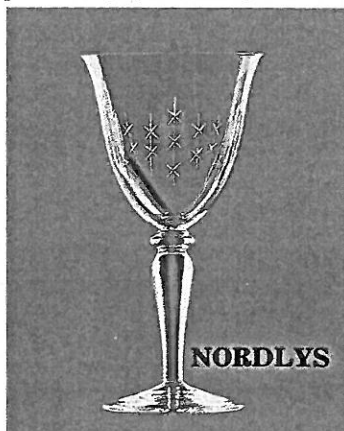
EATON

Klassisk service i engelsk stil. F.eks. snaps 37,50, portvin 43,-, rødvin 53,-.

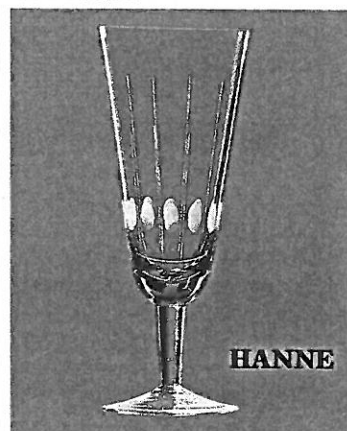
WIEN ANTIK

Et klassisk service – fremstillet af os i mere end 30 år. F.eks. snaps 65,-, portvin 72,50, rødvin 87,-.

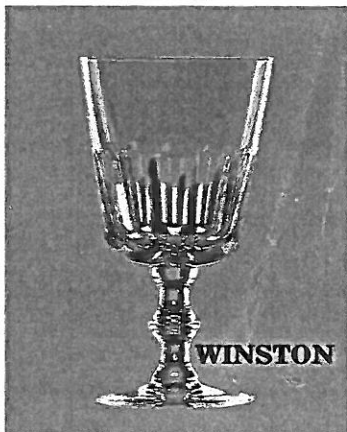
NORDLYS

Et kendt service som stadig fremstilles. F.eks. snaps 43,-, portvin 48,50, rødvin 61,50.

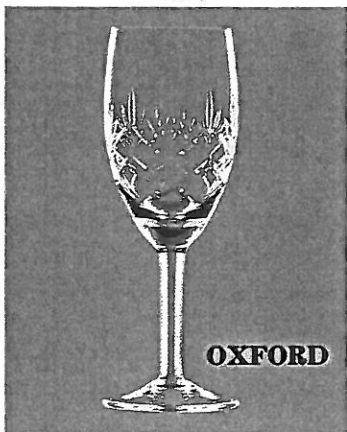
HANNE

Moderne form for den unge smag. Meget prisbilligt. F.eks. snaps 24,-, portvin 27,50, rødvin 33,-.

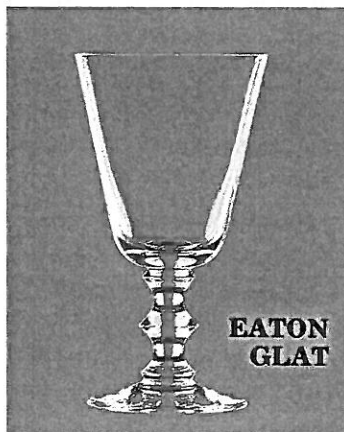
WINSTON

Kopi af service fremstillet i 1700-tallet. F.eks. snaps 54,-, portvin 65,-, rødvin 87,-.

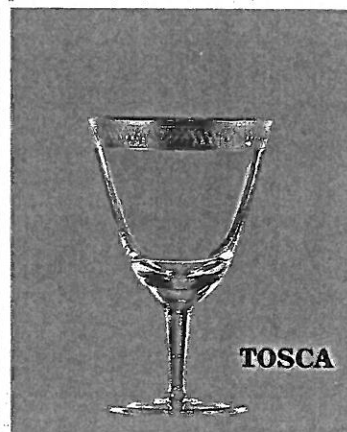
OXFORD

Elegant slibning og skøn form der holder på bouquet'en. F.eks. snaps 43,-, portvin 49,50, rødvin 66,-.

EATON GLAT

For den der foretrækker den enkle stil. F.eks. snaps 24,50, portvin 27,50, rødvin 35,-.

TOSCA

Bred ciceleret guldkant. Smukt og prisbilligt. F.eks. snaps 39,75, portvin 46,-, rødvin 53,-.

LYNGBY GLAS LEVERES I ALLE TRADITIONELLE STØRRELSER KAN ALTID KOMPLETTERES – VÆRD AT SAMLE PÅ

Alle de viste servicer fremstilles og lagerføres stadig. Fås overalt hos isenkræmmere og i specialforretninger samt i CORAL, Vesterbrogade 6 D og CORAL, Lyngby Storcenter. Har Deres sædvanlige forhandler ikke det service, De samler på, kan De få nærmeste forhandler oplyst på tlf. 42 87 19 78.

Fabriktion og engros: HOLGER JEPSEN A/S, Kgs. Lyngby – Priserne er vejledende.

Til GLASNYT.

Så langt tilbage som i 1988 havde Jørgen F. Rønnest et indlæg i "Glasnyt" om retvendt-spejlvendt og efterlyste i den forbindelse asietten nr. 743 fra Kastrups planche nr. 3.

Jeg har just fundet en asiet, som ligner meget. Så vidt jeg kan se, er den eneste forskel, at frisen med bogstaver er placeret lidt anderledes i forhold til blomsterbuketten.

Der er jo i forvejen det ejendommelige ved planchen, at asietten er afbilledet med blomsterbuketten "på hovedet", dvs med stilken opad. Hvis man korrigerer for dette, kan man sige, at alfabetet starter "kl. 1". På min asiet starter alfabetet "kl. 11".

Om man kan lægge vægt på dette, det ved jeg ikke rigtigt. Måske er det en udenlandsk asiet. Måske skyldes det - som Jørgen F. Rønnest selv nævner - at man ikke har lagt så megen vægt på den slags detaljer.

Det kunne være interessant at høre, om J.F.R. eller andre i mellemtiden har fundet eller hørt om andre, tilsvarende asietter. Jeg vedlægger en - desværre dårlig fotokopi af asietten. Der kan man selv iagttage den forskel, jeg har beskrevet.

Med venlig hilsen
Arne Rasmussen
2610 Rødovre.

Assiet. N° 743.

OBS!

Da jeg selv har glæde af at læse glas-artikler og notitser i gamle blade og magasiner, og da man ikke kan gå på biblioteket og se, hvor disse findes, faldt det mig ind, at vi via "Glasnyt" kunne oplyse hinanden om sådan skjult glaslitteratur. Jeg starter og håber andre synes ideen er værd at følge op.

Venlig hilsen

Bodil Christensen

(TLF. 98371414)

Populær Mekanik.

Nr.8-1950. Dyr og blomster af glasrør.

Grafit værktøj brugt ved fremstillingen.

Nr.11-1950. Symfoni i glas.

Nr.2-1958. Hesteværker i krystal.

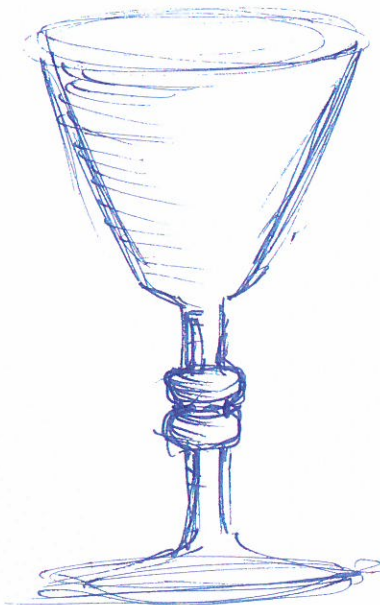
Fra Steubens Glasværk, der ligger syd for New York.

Nov. 1961. "Glas". Stor artikel af forskningsmæssig art.

Mønster Tidende.

Nr.16-1946. Vær kræsen overfor glasdekoration.

Kan nogen hjælpe med at identificere dette ?

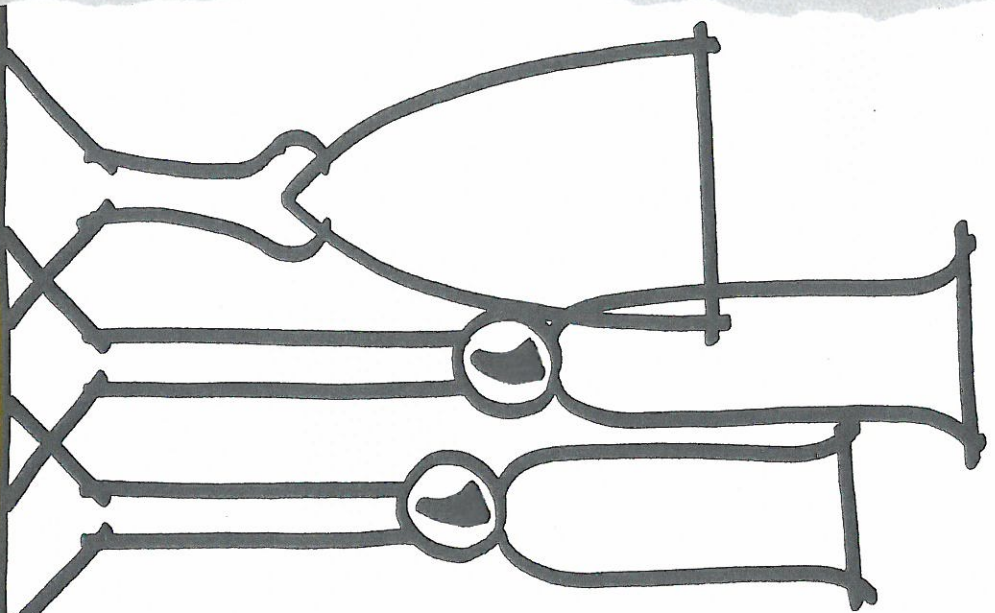

Dette glas, ca. 11 cm. højt, urangrønt, kumme formet som kalk uden mollex to kugler på stilk, opdrevet, kuglet i foden, har jeg set på et par loppemarkeder i Hovedstaden - den ene gang med seddel "Fyns Glasværk". Er der nogen, som ved, hvad det er?

Venlig hilsen

Jørgen Holst

Frederiksberg

Arbejdende værksted i Aalborg

GLASPUSTERIET
Lene
HØJLUND

Nu har Aalborg fået sit eget glaspusteri. Glaspusteren Lene Højlund har åbnet værksted midt i smukke omgivelser i Aalborgs centrum. Her kan man komme ind og opleve det flydende glas blive omdannet til smukke vinglas, lystager, skåle, vaser og andet. Kom og besøg det arbejdende værksted

Åbent: Mandag-torsdag 10.00-17.30
Fredag 10.00-19.00
Lørdag 10.00-13.00

Nun hat Aalborg seine Eigene Glasbläserei bekommen. Die Glasbläserin Lene Højlund hat ihre Werkstatt mitten in einer schönen umgebung, in der Innenstadt von Aalborg, eröffnet. Dort kan man erleben wie aus dem geschmolzenen Glas hübsche Weingläser, Kerzenständer, Schalen, Vasen und vieles mehr entstehen. Kommen Sie und Schauen Sie rein.

Öffnungszeiten:

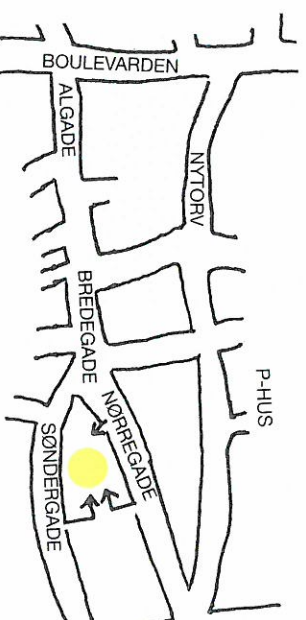
Montag-Donnerstag
10.00-17.30
Freitag 10.00-19.00
Samstag 10.00-13.00

Værksted: Nørregade 6 (i porten)
9000 Aalborg (tæt på P-hus)
Telefon 98 16 97 79 (Næhe P-Haus)

GLASPUSTERIET
Lene
HØJLUND

AMTENS BUDRØMNINGSEKT 06 13 77 38

En udstilling om flasker og etiketter.

fra 1.oktober - medio november, daglig 10-17. Dog lukket mandag.
Aalborg Historiske Museum, Algade 48, 9000 Aalborg.

Samlingen.

Udstillingens opbud af flasker er indsamlet af Sorø Amts Museum. Hensigten med samlingen er at vise, hvilke typer af flasker der har været i almindelig brug inden for de sidste generationer.

Flasker.

Flasker af glas er tætte, hygiejniske og praktiske i forhold til de fleste andre, traditionelle typer af beholdere af andet materiale.

Flasker kendes langt tilbage i tiden. Dog er det først i 16-1700 årene at flasken, som vi kender den idag, bliver almindelig.

Forbruget af flasker var længe begrænset og det var først med industrialiseringen i sidste halvdel af forrige århundrede, at behovet for flasker eksploderede. De mange nye, flydende produkter, som industrien frembragte, skabte et stort og varieret behov. Selv om flasken af glas længe har haft konkurrence af den stærkere blikbeholder, holdt glasset dog klart føringen. Først de seneste årtier har glasset for alvor fået konkurrence af beholdere af plast, pap og aluminium.

Idag vil de fleste synes, det vil være forkert og upraktisk at købe opvaskemiddel emballeret i en glasflaske. På den anden side vil de fleste nok rynke på næsen over at skulle købe snaps i en flaske af plast. Men den mindste af snapseflaskerne "kyllingen" leveres allerede nu i plast.

Flasker og etiketter.

For salget af en vare er det vigtigt, at den præsenterer sig godt i emballagen. Flaskens form og den tilhørende etiket udgør ofte en vel gennemtænkt enhed. Gode eksempler herpå er blækflasken, snapseflaskerne og frem for alt den kegleformede flaske med den lille hornblæser på etiketten fra firmaet Hornbech i Hadsund. Sådanne flasker falder helt uden for normerne og kan med lidt held være med til at fremme salget af et bestemt produkt.

Ellers er det normalt sådan, at man forventer, at en bestemt vare er i en bestemt type flaske. Man er ikke i tvivl om, hvorledes en vin-, øl-, mineralvand- eller mælkeflaske så eller ser ud.

Glasværkerne udbød da også en lang række mere eller mindre standardiserede flasker, som man gerne havde gode lagre liggende af, så både store og mindre fabrikanter straks kunne forsynes med de rigtige flasker.

Små fabrikanter anvendte ikke helt sjældent flasker, som egentligt var beregnet til noget andet. I montren ses bl.a. en grøn vinflaske til Moselvin, som er blevet brugt til Sten-Gulvferneis, som der står på etiketten.

